

OPONENTSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: Rituály jako rudimenty magického myšlení

Autorka práce: Tereze Trčková

Vedoucí práce: PhDr. Hana Valentová

Předkládaná práce mapující problematiku magického myšlení v dospělosti vychází z přístupu autorky, který odmítá chápat magické myšlení jako poruchu, ale který jej vnímá jako typ myšlení, které „plní určitou funkci a to jak v dětství, tak dospělosti“ (str. 14). V souladu s tímto pojetím je také vytyčen cíl práce – zjistit proč se udržuje magické myšlení i u dospělého člověka. Přes jisté dílčí nedostatky se autorce daří tento cíl naplnit. Na základě výzkumných dat nachází funkci magického myšlení především v efektivním a rychlém způsobu zvládnání zátěžových situací.

Diplomová práce je tradičně dělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části autorka představuje nejprve samotný pojem magické myšlení a dále se věnuje jeho struktuře a dalším charakteristikám. Magické myšlení vymezuje vůči náboženskému, zabývá se také rozdíly v jeho pojetí u člověka „primitivního“ a „moderního“. V závěru teoretické části shrnuje hlavní funkce magického myšlení. Čerpá při tom z velkého počtu zdrojů, které kriticky analyzuje a hodnotí. Z textu je patrný zájem a dobrá orientace autorky v dané problematice, ne vždy je však podle mého soudu text přehledný pro čtenáře. Na několika místech se autorka vrací ke stejným tématům a dochází tak k opakování nejen informací, ale v některých případech i podobných formulací (velmi podobné jsou např. odstavce opírající se o autory Vondráček, Holub (1993) na str. 7 a na str. 18). Uspořádání některých částí textu pro mne postrádalo logickou strukturu – řazení vět a pojmů v nich působilo spíše nahodile. Návaznost např. postrádala i část textu popisující výzkumy Subbotského (str. 16), kde autorka dvakrát za sebou popisuje stejnou metodologii a postup ve dvou výzkumech, které se podle všeho lišily pouze ve výzkumných vzorcích.

V malé míře se vyskytují v textu stylistické nedostatky a hovorovější výrazy. V této souvislosti bych doporučila zvážit volbu užívání termínu „*primitiv*“, „*primitivové*“. Na jisté nepřesnosti jsem narazila i v práci s literaturou. Autorka při parafrázích neuvádí odkaz na rok vydání publikace za jménem, ale přidá ho až ke jménu, které uvádí na konci odstavce (např. str. 10 „*Lévy- Bruhl uvádí, že ...*“)

V úvodu praktické části autorka podrobně zdůvodňuje volbu metody sběru dat a opět zde prokazuje schopnost kritické analýzy zdrojů. Připomínku mám ale k popisu výzkumného vzorku. Chybí v něm základní údaje jako je počet a pohlaví respondentů i bližší údaje ohledně dělení na věřící/nevěřící a humanitní/technické zaměření respondentů. Čtenář si údaje musí dohledávat sám. (Situaci při tom ještě ztěžuje fakt, že v seznamu příloh chybí odkaz na rozhovor s jedním respondentem.) Ráda bych naopak ocenila podobu 26 vytvořených otázek

polostrukturovaného rozhovoru mapující vybrané formy magického myšlení a vztahující se k názorům a zkušenostem s magickým myšlením.

Data prezentuje autorka dle jednotlivých otázek, v závěru se věnuje analýze rituálů. K první části této části práce mám několik připomínek:

- Porovnání výpovědí ateistů/věřících a humanitních/technicky zaměřených respondentů je zcela nesystematické. U některých položek se informaci dozvídáme, u jiných nikoliv.
- V některých případech bych uvítala detailnější popisy vytvořených kategorií, např.:
  - str. 39 – kategorie Pochybnost („Ale“). Kromě toho, že chybí bližší popis, chybí i příklad výroku reprezentujícího danou kategorii;
  - str. 42 – kategorie „Vše mám ve svých rukou“. Autorka v textu konstatuje, že do této kategorie spadá respondent H., není však zřejmé, zda jej uvádí proto, že je jeho odpověď typická pro danou kategorii nebo zda je tzv. „na hraně“.
- V některých případech jsou kategorie a jejich vztahy nejasné (pomohlo by odlišit hierarchii jednotlivých kategorií), např.:
  - str. 39 – autorka v úvodu uvádí tři kategorie, text však začíná slovy: „otázka rozdělila respondenty na dvě skupiny“ (třetí kategorie je zařazena do druhé);
  - str. 42 – kategorie Smlouvání a kategorie „V minulosti s tím mám zkušenosti“. Jak sama autorka uvádí, v případě druhé kategorie jde o kategorii, která odůvodňuje u některých respondentů smlouvání.
- V textu není dodržena stejná struktura u popisu jednotlivých položek.
  - str. 42-43 – oproti zbývajícimu textu zcela chybí výčty identifikovaných kategorií;
  - str. 44 – autorka ve výčtu identifikovaných kategorií uvádí pouze některé z těch, o kterých se dále zmiňuje v textu.

Analýzu rituálů považuji za pečlivou a precizní část práce s daty. Má přehlednou a logickou strukturu, autorka jednotlivé kategorie dokládá na různých výpovědích a neopomíná zmiňovat jak respondenta, tak jeho zařazení ve výzkumném vzorku. Za kvalitní považuji také diskuzi práce, kde autorka shrnuje svá zjištění dle výzkumných otázek a diskutuje s literaturou.

Závěrem lze konstatovat, že práce splňuje nároky kladené na bakalářské práce a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 2.9. 2016

PhDr. Klára Špačková, Ph.D.